

МӘМЛЕКЕТЛИК ХҰЖЖЕТЛЕРДИ ДУРЫС ЖҮРГИЗИҮ

Төлегенова Мария Сарсенбаевна

*Нөкис қалалық 36-санлы ұлыұма билим беріу мектебиниң қарақалпақ тили
пәни муғаллими*

Аннотация: Мәмлекетлик хұжжетлерди дурыс жүргизиу, тек ғана мәмлекетлик шөлкемлер емес, ал хәр бир пуқараның турмысында әхмийетли орын ийелейди. Хұжжетлердиң жазылыуы, олар ҳаққындағы билимлер, жәмийеттиң тәртишли хәм нызамлы ислеуине тийкар болады. Мектеп билимлендириуинде хұжжетлерди дурыс жазыу көнликпелерин қәлишлестириу оқыушылардың пуқаралық жууапкершилигин арттырады. Бул мақалада мәмлекетлик жумыс хұжжетлерин дурыс жүргизиудеги машқалалар хәм бул машқалаларды сапластырыу жоллары, оқыушыларға хұжжетлерди қалай дурыс хәм қәтесиз жазыуды үйретиу мәселелери көрип шығылады.

Таяныш сөз: мәмлекетлик жумыс хұжжетлери, хұжжетлерди дурыс жүргизиу, хұжжет жазыу тәртиби, арза, протокол, хұжжет, оқыушыларды оқытыу, пуқаралық жууапкершилиқ, мектеп билимлендириуи, хуқуқый билимлер

КИРИСИУ

Хәзирги күнде мәмлекет жумыс хұжжетлерин дурыс жүргизиу ең әхмийетли машқалалардан бири болып есапланады. Хәр бир шөлкем, мәкеме ямаса хызметкер хұжжетлерди рәсмий тәртиште дурыс хәм анық жазыуды билиуи шәрт. Бирақ, көшлеген адамлар хұжжетлерди жазыуда машқалаларға дус келмекте. Олардың дурыс жазылмауы жәмийетте қолайсыз жағдайларға алып келиуи мүмкин. Бул машқалаларға жууап ретинде мәмлекетлик жумыс хұжжетлерин жазыудың анық тәртибин хәм қағыдасын үйрениу оғада әхмийетли.

Хұжжетлер түрли мақсетлерде жазылады. Мәселен, арза, баянлама, жумыс хаты, протокол сыяқлы хұжжетлер өзиниң мазмуны хәм мақсети бойынша хәр түрли жазылыуы керек. Бул хұжжетлердиң хәр бирин дурыс хәм қәтесиз жазыу ушын оқыушыларға бул жазыулардың тек ғана түрин емес, ал мазмунын да дурыс түсиндириу зәрүр. Мектепте бул мәселелерди үйретиу арқалы, оқыушыларды жәмийеттеги пуқаралық жууапкершиликке таярлау мүмкин.

Анық мысалларды келтиретуғын болсақ, 5-класта оқыушыларға өмирбаян жазыу үйретилсе, бул олардың жеке мағлыұматларын дурыс баян етиуге жәрдем береді. 6-класта арза жазыуды үйретиу, оқыушыларға тилек,

өтиниш хәм шағым арзаларының парқын түсиндиреди. 7-класта болса түсиндириу, исеним, тил жазыуын үйретиу, оқыушыларға жұмыс хәм жеке қатнасықларындағы рәсмий жазыспаларды дурыс әмелге асырыуды тәмийинлейди. 8-класта сызықты жазыу, 9-класта протокол хәм 10-класта акт (акт) жазыуды үйретиу, оларды келешекте мәмлекетлик жұмыс хәжжетлерин дурыс хәм қәтесиз жүргизиу ушын таярлайды.

Солай етип, мәмлекетлик жұмыс хәжжетлерин дурыс жүргизиудин әхмийетин аңлау хәм оны оқыушыларға үйретиу арқалы, жәмийетте қәтелер азаяды хәм хәжжетлерди дурыс жазыу әдетиниң қәлиплеседи. Келешекте оқыушыларымыз мәмлекетлик жұмыс хәжжетлерин қәтелеспестен, анық хәм қәтесиз жазыуға уқышлы болады.

Мақсетке ерисиу ушын оқыушыларға хәрбир хәжжеттиң жазылуы мақсети хәм қағийдасын түсиндириу, олар үйренип атырган хәрбир хәжжет түри бойынша әмелий шынығыулар өткерииу зәрүр. Бул, өз гезегинде, оларға хәжжетлерди дурыс хәм исенимли түрде жүргизиу имканиятын бередиди.

Жуумақ

Мәмлекет жұмыс хәжжетлерин дурыс жүргизиу, әсиресе, хәзирги заман шараятында, мәмлекетлик шөлкемлердин нәтийжели жұмыс алып барыуында хәм пукаралар арасындағы қатнасықларды тәртипке салыуда үлкен әхмийетке ийе. Хәжжетлерди дурыс хәм анық жазыу, хәр бир пуқараның хуқықый мәдениятын арттырады, жәмийетте нызамларға хұрметти күшейтеди. Сондай-ақ, хәжжетлерди дурыс жазыу - бул тек ғана рәсмий машқалаларды шешиуде емес, ал күнделикли турмыста да әхмийетли орын ийелейди.

Мектеп билимлендириуи дәуиринде оқыушыларға хәжжетлерди дурыс жазыу бойынша әмелий билимлерди бериу, оларды келешекте тек мәмлекетлик жұмысларда емес, ал жеке хәм кәсиплик турмысында да табыслы хәм нәтийжели жұмыс алып барыуға таярлайды. Хәжжет жазыудың анық қағийдалары менен тәртиплерин үйретиу, оқыушылардың пуқаралық жууапкершилигин, хуқықый санасын қәлиплестиреди, оларға мәмлекетлик ислер хәм жеке хәжжетлерде қәте хәм қолайсыз жағдайлардың алдын алыуға жәрдем бередиди.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЯТЛАР:

1. Жураев З.М

“Замонавий давлат иш юритиш назарияси, амалиети ва бошқарувни меъерий хужжатлар билан таъминлаш”

2. Н. Аминов хәм басқалар

“ Давлат тилида иш юритиш”

3. Ziyonet- <https://ziyonet.uz/> (<https://ziyonet.uz/>)
4. Ўзбекистон Миллий кутубхонаси- <https://www.natlib.uz>